

FÜGGETLEN ÚJSÁG

MEZŐGAZDASÁGI, SZÖVETKEZETI ÉS TÁRSADALMI KÉPES HETILAP,
GAZDASÁGI EGYESÜLETEK ORSZÁGOS SZÖVETSGÉNEK KÖZLÖNYE A MAGYAR NÉP SZÁMÁRA.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Egészévre 6 korona
Félévre 3 korona
Negyedévre 1 korona 50 fillér
Egyes szám ára 14 fillér.

Felelős szerkesztő:

B U D A Y B A R N A

az Orsz. Magy. Gazd. Egyesület titkára.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

IX. ker., Üllői-út 25. szám. (Köztelek).

Id. Pálffy János gróf.

Id. Pálffy János gróf, a jótékonyágáról ismert főúr, nemrégiben óriási, mintegy 3 millió forint értékű alapítványt tett a magyar középosztály tanuló nemzedékének segítésére s ellátására. A nagy alapítványban benfoglaltatik a történelmi nevezetességű Vöröskő vára is, melynek háromnyolczadrésze az alapítványttevő grófé, aki ezt a középiskolai tanárok és tanulók üdülőhelyeül szánta.

Az érdeme Pálffy János gróf hatalmas hazafiúi cselekvésének abban van, hogy gyökerén ragad meg egy égető kérdést, melynek megoldására az állam a maga mindenhatósága dacára nem hivatott és nem alkalmas. A fejedelmi alapítvány nem egy, de többféle sebre ad gyógyírt. A pusztulás szélén álló középosztály gyermekeiből kíván nevelni a hazának hasznos polgárokat, erős, erőteljes nemzedéket, mely honfittisztét hiven be fogja tölteni. A Vöröskő várban üdülő ifjak lelkükbe fogják szívni a balzsamos levegővel a hazaszeretetet, történelmi multunkat csodálva, rajongani fognak magyar voltukért.

Az a hír is bejárta a lapokat, hogy ez a nagy alapítvány nem az utolsó, melyet a nemes főúr a haza oltárára tesz, hogy még követni fogják más alapítványai is. Százezerholdon felül rendelkezik a haza sok vér-áztatta földéből gróf Pálffy János, de ezzel az alapítványával is már a nemzet örökös emlékezésére és hálijára tarthat számot.

A nagylelkű adományozó életrajzi adataiból a következőket közöljük:

Idősb Pálffy János gróf 1829. augusztus 12-én született. Atyja Ferencz, akinek halála óta a királyfalvi ágazatot férfiágon egyedül képviseli. Kora ifjuságától kezdve szerepel a közéletben s Pozsonymegye politikai és társadalmi mozgalmainak ma is egyik faktora. Esterházy István gróf előtt Pozsonymegye főispánja volt. A liberális eszmék híve; e mellett kiváló műbarát, a jótékonyág terén nagy áldozatkészséget árvízkárosultaknak 50.000

Id. PÁLFFY JÁNOS gróf.

tanusít. A szegedi forintot adott.

Mindenütt ott van adományával, ahol nemzeti ügy fölkarolásáról van szó.

Mint legmegbízhatóbb és legolcsóbb

magvak beszerzési forrása

ajánlható

Mauthner Ödön

cs. és kir. udvari szállító magkereskedése

Budapesten, VI. ker., Andrássy-ut 23. szám.

A hétről.

(A trónörökös házassága és a trónöröklés rendje. — Garázdálkodó vasgyárosok. — Mi is a kartel?)

A képviselőház a hét végén ismét ülést tart s valószínűleg elsősorban a Ferencz Ferdinánd trónörökös lemondási nyilatkozata kerül becikkelyezés alá. A kérdés előzményét ismerjük. A trónörökös, hogy nőül vehesse szive választottját, lemondott arról a jogról, hogy születendő gyermekei a magyar trónt örökölhessék. Le kellett neki mondania az uralkodóház családi szabályai értelmében, mert ezek kimondják, hogy csakis egyenrangú házasságból származó gyermekek lehetnek osztrák főherczegek. De a magyar törvények pedig azt mondják ki, hogy magyar király csakis osztrák főherczeg lehet, ennél fogva a trónörökös jelen házasságából származó gyermekek törvényeink világos magyarázata szerint sem örökölhetik a magyar trónt, mert nem lesznek osztrák főherczegek. A lemondás azonban csakis a magyar törvényhozás tudomásával és beleegyezésével érvényes Magyarországra nézve, miért is a trónörökös nyilatkozatát annak rendje s módja szerint törvényeink közé iktatjuk.

A nyilatkozat törvénybe iktatása ellen tehát nincs ok tiltakozni, sőt ellenkezőleg; ez a tény azt bizonyítja, hogy a trónöröklés rendjében minden beállott változáshoz Magyarország alkotmányos hozzájárulása szükséges, amint ez törvényeinkből egyenesen következik is. A kérdésnek tervbe vett elintézése tehát egészen helyén való, az bennünket nem nyugtatlanít, legfeljebb sajnáljuk azt, hogy a reánk várakozó jövőben a királyrői méltóságnak nem lesz személyi képviselője, ez a közjogi méltóság üresen marad s olyan királynénk lesz, aki rangban a főherczegnők után fog következni. Ezen sajnálaton kívül más rossz érzés, zavar vagy károsodás a trónörökös házasságából folyólag nem marad vissza a magyar nemzetnek.

Örömmel vesszünk hirt arról, hogy az osztrák-magyar vaskartel felbomlott. A kartel nem egyéb a vasgyárosok összebeszélésénél abból a célból, hogy a vasat csak bizonyos felemelt árban adják el. Az összes osztrák és magyar vasgyárosok összeállottak tehát több mint tíz éve abból a célból, hogy a vasárakat felemeljék s jól megszedjék magukat a fogyasztóközönség rovására. Ez sikerült is. Csupán egy magyar gyár nem lépett a kartelbe, hanem a maga útján járt tovább is és megelégedett a tisztességes polgári haszonnal. Ez volt a hernádvölgyi vasgyár. Ezt a gyárat azután a többi kartelisták tönkretették, nehogy a vas olcsóbb elárusításával versenyt támaszson nekik és sértse érdekeiket s mikor már sikerült közös erővel el-

nyomniok, akkor kisajátítani akarták egymás között. De itt következett be a bomlás. Az osztrák-osztrák összeveszték az osztrák meg a magyar vasgyárosok s most már valószínű, hogy a kartel is felbomlik közöttük. Ami igen üdvös volna, mert akkor megindulna az egészséges verseny s ez a vasárak olcsóbbodását vonná maga után. Érezné a fogyasztóközönség ezt az olcsóbbodást az összes vasneműek árában, aminek előnyét ecsetelni is felesleges.

Szomorú, hogy a fogyasztóközönséget a kartelek garázdálkodása ellen a törvényhozás nem védelmezi meg s tétlenül kell bevárunk, hogy az ilyen kartelek a fogyasztók százait megadóztassák, míg az erkölcstelen intézmények közös sorsa: a szegyeteljes elzúllás utól éri őket.

Lukács miniszter a szövetkezetekről.

A jövő évi költségvetés beterjesztése alkalmával Lukács László pénzügyminiszter érdekesen nyilatkozott a szövetkezeti ügyek fejlődésére vonatkozólag is. Ezt a részét beszédének kötelességünknek tartjuk közölni azért, mert míg egyrészt a földművelési miniszter terveire vet világot, másrészt kifejti azokat az eredményeket, melyeket az országos központi hitelszövetkezeteknek elérni eddig is sikerült. Beszédének idevonatkozó része ez: A földművelésügyi tárczánál a földművelési miniszter a szövetkezeti ügynek nagyobb mérvű támogatását helyezte kilátásba, továbbá galonaraknak szövetkezeti alapon való létesítését tervezi és a buza minőség megállapításának tanulmányozására nagyobb összeget kíván fordítani s a gyümölestermelés, nemesítés, értékesítés és kivitel ügyét támogatni kívánja.

Az országos központi hitelszövetkezet működése megkezdésének másfél esztendeje alatt nem kevesebb, mint 868 szövetkezetet egyesített a maga kötelékében. Ennek a számnak jóval több, mint fele, egészen újonnan alapított szövetkezet, körülbelül 400 pedig olyan, amely azelőtt is létezett, de most belépett a központi kötelékébe. Az országos központi hitelszövetkezet, hiven ahhoz a törekvéshez, amely a törvényhozást és a kormányt az illető törvény megalkotásánál vezette, nem tekinti magát elsősorban és kizárólag pénzügyintézetnek, hanem olyan intézménynek, amelynek erkölcsi feladata is van s amelynek hivatása az is, hogy ama néprétegeknek, amelyekkel érintkezésbe jut, erkölcsi színvonalát, amennyire lehetséges, emelje s ennél fogva oda igyekszik hatni, hogy a külső szövetkezetek tagjainak takarékoságát, józanságát, kötelességérzetét emelje és így kétségen kívül igen fontos erkölcsi hivatással is bír. Mint pénzügyintézet, ez a központi intézet főállása óta több, mint 30 millió korona hitelt szavazott meg a külső szövetkezeteknek és ez összegből több mint 24 millió koronát tényleg folyósított is. Minthogy ennek az intézetnek, mint pénzügyintézetnek az a főfeladata, hogy a kisembereket lehetőleg támogassa, segélybe részesítse s minthogy a legolcsóbb pénz, amely a hitelszövetkezet központjának rendelkezésére áll, kétségkívül az, amely saját alapítóját képezi, ennél fogva igen nagy szolgálatokat tettek és tesznek a jövőben is a szövetkezeti ügy-

nek mindazok, akik ezt az intézményt alapítványi üzletrészek aláírásával támogatják. Az országos központi hitelszövetkezet kötelékébe tartozó 868 szövetkezetnek több, mint 166.000 tagja van 17.720.000 koronát meghaladó üzletrészszel. A szövetkezetek legnagyobb része, bár mezőgazdasági hitelszövetkezet, azonban nem foglalkozik kizárólag hitelnyújtással, hanem támogatja tagjait a gazdasági életnek más terén is, nevezetesen élelmiszeriparban, vetőmagnak, gépeknek beszerzésénél s terményeiknek elárúsításánál. Ipari szövetkezet, fájdalom, még eddig kevés van, a központ kötelékében összesen 42. Ezek közül 8 a főváros területén működik, amint értesültem, igen kielégítő eredménnyel. E szövetkezetek sem tekintik magukat kizárólag hitelszövetkezeteknek és nem szorítkoznak csupán tagjaik hitelgényének kielégítésére, hanem egyszersmind segítik a szövetkezeti tagokat nyersanyagok beszerzésében, feldolgozásában és értékesítésében is.

Törvény a dohányosokról.

A képviselőház mult héten fogadta el a dohánykertészekről szóló törvényjavaslatot, mely a dohányosok és a termelők közötti jogviszonyt szabályozza. A törvény főintézkedése a következő. Jövőben a dohánykertészeket a dohánybevéltő hivatalok törzskönyvben fogják nyilvántartani, azonkívül könyvet adnak ki számukra. Ebbe a könyvbe hitelesen bejegyzik a dohányos kertész nevét, személyleírását, családtagjainak számát, szolgálatba lépésének napját, azután a termelő és a község nevét, a dohányos által mivel holdak számát, az általa beszállított dohánymennyiséget s annak beváltási árát, végre a dohánybevéltő hivatal megjegyzését arra nézve, hogyan kezelte a dohányt. Ez a könyvecske tehát valóságos bizonyítványszámba fog menni, ami a jó s szorgalmas kertészeknek csak javára válik, másrészt pedig a hanyag kertészeket is figyelemmel lehet kísérni. Azonkívül sok perlekedésnek elejét veszik azzal, hogy a dohánytermés átvétele alkalmával a beváltó hivatalok a beváltott dohánymennyiséget és értékét bevezetik, ez alapon a leszámolás termelő és dohányos között könnyűvé válik s utóbbi érdekei teljesen biztosítva vannak. A képviselőház a törvényjavaslatot vita nélkül egyhangulag fogadta el, jelét adván ezzel Darányi földmívelésügyi miniszter iránti bizalmának s annak is, hogy a törvényjavaslat intézkedéseit az érdekelt felek szempontjából üdvösnek találta.

A köszén megdrágult!

Hirtelen beállottak a hideg idők s a szegényember borzongva veszi tudomásul, hogy a legfőbb tüzelőanyag, a köszén ára megdrágult. A tüzelésre legjobban alkalmas porosz szén ára ugyfelment, hogy maholnap a porosz szén mellett melegedőket pazarlás miatt gyámság alá kell helyezni. Némi oka a külföldi szén drágulásának csakugyan van is. A német szénbányák munkásai elkeseredett sztrájkot kezdtek, a munkát tömegesen felmondták, aminek következtében a bányák nem állíthaták elő a szenet a szokásos mennyiségben s ennek az lett a természetes következménye, hogy a híres porosz szén ára módfelett emelkedett. Felhasználták azonban ezt az alkalmat a szénkereskedők is arra, hogy a zavarosban egy kicsit halászszanak. Előre sejtve a következményeket, összevásárolták a szénkészleteket s kartelt kötve egymás között, most a szenet csak magas árakon adják ki karmaik közül. Ezekből meglehet érteni, miért drágult meg a külföldi, nevezetesen a porosz szén, a melyet tisztaságánál fogva az egyes nagyobb gyárüzemekben igen bajosan nélkülözhetnek. Am amint tapasztaljuk, a magyar szén ára is felemelkedett, pedig a mi bányamunkásaink nem sztrájkolnak, széntermelésünk nem esett vissza s így semmi elfogadható oka a magyar szén drágulásának nincsen, sőt ellenkezőleg. Ha hazai szénbányáink okosan számítanának, a külföldi széndrágulást felhasználhatnák arra, hogy az olcsó magyar szénnel kiszorítsák a külföldit s a jövőre nézve vevőket biztosítsanak maguknak. Hiszen nem kevesebb mint 17 millió mmázsa kőszén hozunk be évente az idegenből, mily jó alkalom volna most arra, hogy ezen óriási behozatalnak jó részét magyar szénrel pótoljuk. De sajnos, szénbányáink a pillanatnyi nyereség vágyától ösztönözve, megfélemedeznek az okos politikáról, ellenkezőleg, a szén drágulásából ők is ki akarják venni a maguk hasznát; ezért felemelték a magyar szén árát is, habár erre semmi méltányos ok nincsen. Kettős baj ez ránk nézve, mert nemcsak a tüzelés lesz az idén drágább, hanem az ipartelepek nagyobb költségei folytán megdrágulnak az iparcikkek is s így a szegény fogyasztók kétszeresen fogják megfizetni a felemelt szénárakat.

Bizony, ez a mesterséges drágaság nem egyéb a fogyasztók kizsákmányolásánál s ezzel szemben, amint látjuk, a kormány és törvényhozás sem képes

ELSŐ MAGYAR TEJGAZDASÁGI GÉP- ÉS ESZKÖZ-GYÁR

Fuchs és Schlichter

BUDAPEST,

VI., Angyalföld, Jász-utca 7.

Csakis a hazai ipart pártoljuk. — Kézi és erőhajtású tejgazdasági telepek és szövetkezetek berendezése.

← Árjegyzékek, költségvetések, tervek INGYEN és BÉRMENTVE. →

védelmet nyújtani. Nehány szövetkezetet ismerünk csak, a melyek szénszükségletüket előre biztosítván, tagjaikat a régi árákon képesek szénrel ellátni. Lám ez példa arra, hogy amily könyörtelen a nyereszkeskedő spekuláció, épp oly erős s hasznos védelmet nyújthatnak a szövetkezetek a gazdasági élet minden terén.

Blaha Lujza ünneplése.

Multheti számunkban leirtuk a Népszínház huszonötéves jubileumának ünnepét, de a valóságos ünnep mégis csak hétfőn este folyt le a Népszínház színpadán, mikor Blaha Lujzát, a magyar nemzet legszebben énekelő csalóányát ünnepelték. Negyedszázad óta hallgatjuk szép magyar dalait és ő volt, aki a magyar dalt világhírűvé tette. Nem tud a sok énekesnő között egy sem oly szívhezszólóan nótázni, mint Blaha Lujza és annyira összeforrott a magyar nemzet lelkével, hogy nem lehet esodálkozni, ha az énekes madárnak szebb, fényesebb, lelkesültebb ünnepe volt, mint a kalitkának, Blahánét többen ünnepelték, mint a Népszínházat.

Ezt a kitüntetést valóban megérdemelte a nemzet büszkesége. Művésztársai és az összes színészvilág összesereglett, hogy hódolatát bemutassa, a színházak küldöttségileg jöttek el e napon hódolni a legnagyobb elé. Kedves szerepe volt „A sárga csikó”-ban Erzsike. Hozzá hasonló magyar leány nem játszott a színpadokon, édes hangja, csengő magyar, zamatos éneke úgy elbűvölte a közönséget, hogy a szíve reszketett mindenkinek. Most huszonöt év után újra ebben a szerepében ünnepelt.

Kapott virágot egy mezőre valót, üdvözlő táviratokat és beszédeket egy nagy könyvre valót, hanem mintha még ez is mind kevés volna a művészetért, melyet meghálálni hasztalan erőlködés, megfizetni pedig lehetetlenség. A bécsiok irigyelték leginkább tőlünk, mert azt mondták, hogy minden művésznőjüket túlhaladja *valamivel* Blaháné... az *a valami*, hogy ő igazi magyar volt és egyéb lenni nem is akart! Ha világot akart volna látni, bizonyosan siker és dicsőség, meg a szokásos dús-gazdagság részére is megtermett volna, de Blaháné csak magyar akart maradni, nem kísértették az aranyhalmazok, a gyémánt esők, megmaradt szegénynek, de a magyar nemzet legdrágább kincsének.

Ünneplése alkalmával mi is szívből üdvözljük a magyar nép nevében, amelynek érdekeit a „Független Ujság” hiven szolgálja és képviseli. Üdvözljük Blaha Lujzát, mint a magyar népet halhatatlan művészt, mint az édes-fájó magyar dalnak Istentől küldött terjesztőjét, de legfőképpen üdvözljük a nagy művésznőt, mint igazi, magyar honleányt, aki a nép közül való és onnan emelkedett fel fényes művészi nagyságára s aki el nem feledkezett egy perczre sem arról, hogy: „itt élned, halnod kell!”.

Szövetkezeti gyűlés Miskolcson.

E hó 20-ikán tartotta a „Hangya” országos központi szövetkezet első kerületi gyűlését Miskolcson, a megyeház dísztermében. A kötelékébe tartozó borsod-, abaujtorna-, ugoosa-, zemplén-, heves- és gömörmezei fogyasztási szövetkezetek mintegy száz taggal képviseltették magukat. *Ivánka* Oszkár a következő szavakkal nyitja meg a gyűlést: Nem akarok foglalkozni a fogyasztási szövetkezetek ellen felhozott sok igazságtalan, önzésből eredő váddal. Igazságosak csupán azok, melyek az előforduló visszaéléseket támadják s reá mutatnak arra, hogy a multban több fogyasztási szövetkezet felbomlott, nem használva senkinek, sőt megkárosította saját tagjait is. Ez igaz. De ennek okai mindig könnyen megtalálhatók s mindeniknél oda vezethetők vissza, hogy vagy helytelen alapon, könnyelműen létesítettek, vagy rosszul lettek vezetve és ellenőrizve. Hogy ezen hibák teljesen kiküszöböltsenek, azért alakította a Gazdaszövetség e szövetkezetek központjául a Hangyát, amely éberrel ellenőrzi ugy az alakulást, mint az egész működést. De daczára az önzetlen munkának és kölesönös jóakaratra, előfordul sok oly tévedés, baj, félreértés, mely a kezdet nehézségeiben leli magyarázatát. Nem a tisztességes kereskedelmet akarjuk legyűrni, végezte, de a tisztességtelen visszaéléseket korlátozni, a jogosult hasznot sok kis zsebben megosztani, ez czélunk és jelszavunk! Ezután *Balogh* Elemér megvilágítja mindenekelőtt a szövetkezetek életében előforduló fontosabb mozzanatokat és nehézségeket. Részletesen ismerteti a tisztességtelen verseny fogásait, melyeknek csak az a czéljuk, hogy ártalmatlanná tegyék a szövetkezeteket. Óva inti hallgatóit, hogy csábító ígéreteknek, látszólag kedvező ajánlatoknak hitelt ne adjanak. Végül kifejti a vidéki központok fontosságát, szervezésüknek mikéntjét s melegen buzdítja a szövetkezetek vezetőit, hogy a tömörülésnek ezt a módját felkarolják. Egmásután szólaltak föl ezután *Bikfalvy* József a tornai, *Meszlényi* László a rimaszombati, *Fejér* Ignác káptalan-szendrői, *Gaal* János a gönczi fogyasztási szövetkezet nevében, belső ügyeiket adván elő; majd *Ragályi* Géza, a Rimaszombati Fogyasztási Szövetkezet egyik képviselője emelt szót, arra buzdítva társait, hogy tegyenek meg mindent a mozgalom terjesztése s a központ erejének növelése érdekében. Végül dr. *Szabó* Sándor tanár, a sáros-pataki szövetkezet vezetője, küldöinek törhetetlen ragaszkodásáról és bizalmáról biztosította a központ jelenvolt képviselőit.

Az orosz nép élete.

Orosz írók megrendítő adatokat közölnek a hatalmas császár népének életéről. Kicsiny, szűk házikói rendszeren fából vannak összeróva, vagy vályogból építvük. Bent kevesebb levegő jut egy lakóra, mint börtönökben. A butorzat a lehető legegyszerű-

rübb, rendszeren egy asztalból, néhány padból s a nagy kemenczéből áll. Egyik szegletben a szentképek pompáznak.

Az orosz paraszt rendszeres körülmények közt is rosszul van táplálva, ha pedig a termés rossz, mi elég gyakran előfordul, akkor meg alig van egyebe fekete kenyérnél és káposztalénél.

Az orosz nép nem egészséges, de bámulatosan türi a betegséget. Egyszer egy muzsik panaszkodott, hogy feje fáj. Láza volt. A lázmérő tényleg 41° mutatott. Kisült, hogy szegény egy hét óta tifusz-beteg és mégis folyton dolgozott. Hogyan is lehetne egészséges? Az ügyetlenül összerótt gerendák közt befú a szél, bejut a hó. Védelműl a hideg ellen ganéjjal rakják körül. A kicsi szobában, mely fekete a füsttől és koromtól 6—8 személy lakik együtt. Ott esznek, az a hálószoba is. Itt születik az új nemzedék, itt szönek, fonnak az asszonyok, nem ritkán közéjük vegyül a borju, bárány, malac és tyuk. Képzeltetni micsoda szag terjed el ebben a szobában.

A legkedveltebb hely a kályha válla, a hova felváltva melegedni fekszenek. Ha a muzsik este haza jön, át van ázva, vagy fázva, boeskorát vagy esizmáját száradni akasztja fel, maga felfekszik a kályha vállára. A szappant alig ismerik, a fehérnemű a hét végén inkább fekete mint fehér. Ha a kályha gőzében jól felmelegedett, az orosz parasztnak rendszer szokása meghenseregni a hóban, ez egyike a legnagyobb élvezeteknek reá nézve. Tápláléka forró víz, amelyben egy kis káposzta uszik, hozzá egy kis lenolaj, burgonya és köles. Tej ritka helyen van, hust csak vasárnap, szárnyast csak husvétkor vagy karácsonykor esznek. Sokszor burgonya sincs, rossz aratás után hiányzik még a fekete kenyér is...

A beteg ritkán lát orvost, a legtöbbször kinyújtóva nyög és várja a gyógyulást vagy — a halált. Az anya a szülés után rendszeren a kályhára kuszik, issza a nélkülözhetetlen vutkit s harmad-negyednapra már kint van a mezőn. Lehet-e csodálni, hogy ilyen körülmények között sok a beteg s az asszonyok között alig akad egészséges, a gyerekek pedig úgy hullanak, mint őszzsel a legyek?

Az orosz kormány nagy erőfeszítéseket tesz, hogy ezeken a bajokon segítsen, de nem rendelkezik elégséges eszközzel arra, hogy a nyomoruságot kiirtsa. A jobbágyok felszabadítása azt hozta magával, hogy a földesurnak semmi jogi kötelessége nincs a paraszt iránt, a magára hagyott parasztnak pedig nem volt elég pénze, hogy birtokát felszerelje. A szemtermelésre vetették magukat, de ez a leszálló árak mellett ugyan keveset hozott.

Rablógazdasággal akartak magukon segíteni, de a föld mihamar kimerült s a félelmetes éhínség gyakori vendéggé lett. Az állattenyésztés nem lehetett jövedelmes, mert nem volt piacza. Ezekhez járult

a pénz- és áruuzsora, mely a kisemberek velejét szivja ki. Ilyenek az állapotok abban a nagy birodalomban, melytől nyugateurópa népei annyira tartanak.

KÜLFÖLD.

Khinai háboru. Amint mult számunkban jeleztük, a keletázsiai harcstéren rövidesen nagy változást idézett elő a khinai császár és az uralkodó család ellen való felkelés. Máris angol-német egyezményről kapunk híreket, ez a két nagy hatalom már kezét fog, hogy a végtelennek látszó khinai zavargásoknak véget vessenek. Egyidejüleg Oroszország is hangoztatja, hogy az általa elfoglalt tartományokat északon megfogja tartani.

Ilyenformán csakugyan megalkusznak Khina fölöstására és remélhetőleg mielőbb eldöntik a khinai kérdés zavaros bábeltornyát. A khinai kormány ugyan ismét teszen fondorlatokat, ígéreteket a különböző hatalmaknak, hanem mindez kevés az angol-német szövetkezés erejével szemben s a muszka belenyugvás ellenében.

A búrok végküzdeme. Róberts lord angol fővezér elhatározta, hogy az alkalmatlan guerilla-harcosokat teljesen leveri Oránzsban elébb, mert különben a délafrikai háborunak vége nem lehet. Ujabbán egy-két kisebb veszteség érte a burokat, hanem azért hadi mozdulataik nagyon élénkek. Egy új és igen helyes szokást léptettek életbe a bur hadseregénél. Eddig ugyanis nem voltak fizetve sem a burok, sem a segítségükre velük küzdő idegenek. Most napjára 7 korona fizetést adnak minden bur harcossnak és ezzel újra visszahódítják a távozni készülő csapatokat, főleg pedig az idegen harcossokat. El lehetnek készülve az angolok, hogy a bur pénz megteszi a hatását inkább, mint az angol. A háboru pedig hosszan fog tartani.

Krüger köztársasági elnök hajóra szállott, hogy megkezdje európai körutját. Az elnököt a hajón a különböző hatalmak követői üdvözölték és bucsulátogatást tettek nála, mielőtt elindul Afrika partjairól. Itt Európában nagyban készülnek fogadtatására, különösen Hollandiában és Francziországban. Érdekes, hogy az Angolországhoz csatolt irek milyen tüntetést rendeznek a búr elnök mellett. Megválasztották egyik angol város diszpolgárának és Hollandiába érkezésekor nagy küldöttséggel jelennek meg

Most jelent meg

Rubinek Gyula és Szilassy Zoltán az O. M. G. E. titkárjai szerkesztésében a

Köztelek Zsebnaptár 1901-re.

A „KÖZTELEK ZSEBNAPTÁR“ ezen **hetedik évfolyama** régi köntösében, javított és tetemesen bővített tartalommal bir. A „Köztelek Zsebnaptár“ minden más zsebnaptárt nélkülözhetővé tesz.

A „Köztelek Zsebnaptár“ ára a „Független Ujság“ előfizetői részére bérmentes küldéssel együtt **3 kor. 50 fill.**

Mögrendelhető a „Független Ujság“ kiadóhivatalában, Budapest, IX., Üllői-ut 25. (Köztelek.)

előtte. Az angol irek egy emlékiratot is nyújtanak át Krüger elnöknek, melynek egy kis részét érdekességénél fogva ide iktatjuk:

Nagyrabecsült férfi! Önnek Hollandiában való megjelenése megadja az alkalmat, hogy Európa népei nyilvánithassák azt a régen visszafojtott szimpátiát, melyet az ön köztársasága iránt éreznek. A szimpátia főképp annak a szabadságért való hősiességnek szól, melyet önök a brutális támadás ellen folytattak. Ebben a rokonszenyvilvánításban mi is részt akarunk venni, mi, akik olyan szerencsétlenek vagyunk, hogy szintén az angol kormány uralma alatt kell élnünk. Az a körülmény, hogy az új választás alkalmából 21 képviselővel szemben 82-re emelkedett az ir ellenzék száma, mely hadat üzent az önök ellen háborút viselő miniszteriumnak, bizonyítja, hogy az ir nép zöme önökkel érez.

Annál inkább is kifejezést kell adnunk ennek az érzésnek, mert sajnos, sok földünk az elnyomók zsoldosául szegődött.

Majd a búr győzelmeket írja le, továbbá azt a fokozódó érdeklődést, amelylyel a világ a búr szabadságharcot kísérte, azután így folytatja:

Anglia millió és millió szorgalmas lakosának sohasem lesz előnyére az, ha az ön köztársasági időleges leigázásának büne nyomasztó hatással lesz a lelkére és a jövőben mint egy nemzeti szemrehányás lebeg majd folyton a szeme előtt. Egy és egy negyed század előtt Anglia egy másik köztársaság ellen viselt háborút és most az angol faj legjava elismeri, hogy úgy reá, mint a világra nézve üdvös volt, hogy Anglia legyőzött.

A csapatok fölénye és a segélyforrások, melyek a világ egyik leggazdagabb nemzetének rendelkezésére állnak, végre is győzedelmeskedtek önök felett.

Ezé a nemzeté a szégyen, az önöké a dicsőség!

Ambár jelenleg önök a legyőzöttek, az igazság mégis az önök oldalán van, önök az igazi győztesek és mint ilyenek fognak önök élni a történelem lapjain.

TÖRVÉNYKEZÉS.

Egy tanító ügye. Nagy port vert fel most öt esztendeje Laszip János rákospalotai tanító esete, akit azzal vádoltak, hogy embertelen módon kinozza az iskolás gyerekeket. A vádak szerint Laszip tüzes vassal égette volna több fiu testét, a leányokat meg „boszorkánytáncz”-czal büntette. A tanító ellen vizsgálatot indítottak, ő pedig néhány lap ellen sajtópört kezdett. A sajtópörök közben szüneteltek, de most, hogy a fenytő bíróságok végeztek az ügygyel, feléledtek újra. Laszip ugyanis, noha az első fórumként annak idején eljárta pestvidéki törvényszék két havi fogházra el is ítélte volt, azon az alapon, hogy a felsőbb bíróságok felmentették, megsürgette a sajtópörök Molnár Márton, Révész Tivadar és Pápay Jenő hirlapírókkal szemben. Azt hiszi ugyanis,

hogy az esküdtek rágalomnak fogják venni azt, ami annyira nem rágalomnak látszott, hogy érte Laszipot el is ítelték, sőt három egyházi hatóság állásától is megfosztotta. A királyi ügyészség nem is fogadta el a vád képviselőt és így Laszip védője: Visontai Soma dr. tartotta fenn a vádat, akinek vádiratára a védők kifogásokat nyújtottak be a törvényszékhez s azt vitatják, hogy a bepanaszolt újságírókat, akik oly dolgokat irtak meg, amelyek miatt egy bíróság marasztaló ítéletet is hozott, még csak vád alá helyezni sem lehet, annál kevésbbé elítélni. Az érdekes kérdésben legközelebb dönt a törvényszék vádtanácsa.

A vén gulyás büne. Dunavarsányban a fia házában élt Gál József, a 71 éves öreg gulyás. Bizony nem a legjobban bánt vele a háznép, különösen a menyé, Gál Gáborné. A mult évi augusztus 23-án az asszony éppen ebédet főzött, mikor megjött az öreg a mezőről, enni kért, hogy hamarosan visszatérhessen a gulyához. Gál Gáborné eléje adta ugyan az ebédet, de közben nemcsak az urát, de most annak az édesanyját is szidta.

— Ne bántsd azt az asszonyt a föld alatt is — intette az öreg.

De Gál Gáborné csak tovább nyelvelt, mire a vén gulyás vette a botját és távozni akart. Jó messze haladt már s a menyé még mindig szidta. Erre visszafordult Gál József, előrántotta a kését és vagy 4—5 szurást tett rajta. Talán halálra szurkálja, ha a sikoltozásra oda nem futnak a szomszédok s ki nem veszik a kést a vén gulyás kezéből. A törvényszék szándékos emberölés kísérlete címén vád alá helyezte. A pestvidéki esküdtbírósnak, Rónay táblai bíró elnöklésével mult héten kellett volna az ügyet tárgyalni. Együtt voltak a bíróság tagjai, az esküdtek, a tanúk is nagyrészt, de mert a sértettként szereplő Gál Gáborné nem jelent meg, a tárgyalást el kellett halasztani.

Aki vád alatt áll, az nem lehet esküdtbírósi tag. A szabadkai esküdtbírószék szándékos emberölés címén tizenegy-tizenegy esztendei fegyházra ítélte Baka József szabadkai munkást és ennek fiát, Baka Jánost, mert verekedés közben megölték Baka János fivérét, Baka Ferenczot. A védő semmiségi panaszával most foglalkozott a kuria és Szerényi Kálmán koronaügyész indítványára a semmiségi panasznak helyt adott, mert az esküdtbírószék egyik tagja, dr. Weisz Jenő ügyvéd ellen az ítélet meghozatalakor bűnvádi eljárás volt folyamatban, sőt az ügyvédet a tábla akkor már vád alá is helyezte. A kuria elrendelte a pör új tárgyalását és dr. Weisz Jenő ügyvédet, aki a törvény rendelkezése daczára elhallgatta, hogy vád alatt van, 300 korona pénzbírságra és 49 korona tárgyalási költség megfizetésére ítélte.

A „Független Ujság“ ajándéka.

A „Független Ujság“ értékes karácsonyi ajándékban fogja részesíteni előfizetőit. Minden előfizető egy naptárt fog kapni ajándékba a „Független Ujság“-tól, még pedig olyan naptárt, amely olvasóinak egész éven keresztül igazi tanácsadója lehessen. A vaskos könyvecske a naptári részen kívül tartalmazni fogja Magyarország szövetkezetei intézményeinek ismertetését, rövid kivonatát adja a gyakorlati gazdák számára szükséges ismereteknek, tanácsokat szolgáltat nemcsak az év minden szakában előforduló gazdasági teendőkre nézve, de a helyes gazdálkodási elveket is könnyű modorban megismerteti, ezenkívül több mint harmincz közérdekű és ismeretterjesztő közleményt is tartalmazni fog. Minden egyes közleményét jeles szakértő-férfiak írják meg s úgy válogatják össze, hogy azoknak az olvasó ne csak hasznát vehesse, hanem gyönyörűségét is találja bennük. Előre is tájékoztatjuk előfizetőinket erről a szép ajándékról, amely a naptár beszerzését feleslegessé teszi, mert hisz ilyen naptárt még nem adtak ki a magyar könyvpiacra. Reméljük, ez a hasznos ajándék csak szilárdítani fogja azt a kapesot, amely a „Független Ujság“ és előfizetői között évek sora óta fennáll.

MI UJSÁG?

Azon t. előfizetőinket, kiknek előfizetése 1900. október hó végével lejár és akiknek mai számunkhoz esatoltan postautalványt küldöttünk, felkérjük, hogy előfizetésüket ezen utalvány felhasználásával mielőbb megújítani sziveskedjenek.

A „Független Ujság“ kiadóhivatala.

A király Pálffy János grófnak. Ő Felsője a király október hó 16-án kelt legfelső elhatározásával megengedte, hogy id. Pálffy János grófnak hazafias alapítványáért legmagasabb elismerése tudtára adassék.

Halottak napja. Van a naptárban egy szomorú szürke nap, a halottak napja. Ezen a napon, egyszer minden évben törődünk a halottakkal is... Az élet nehéz küzdelmeiben egyik nap úgy, mint a másik nap megvan a halandó embernek a maga gondja, baja, halottak ünnepén azonban lerázzuk a gondokat s a napot elhunytjainknak, a kegyeletnek szenteljük, virágot, koszorukat rakunk a sirhalmokra, melyek elhunyt szeretteink porhüvelyét takarják.

Amerikában elpusztult magyarok. A galvestoni óriási orkán megölte Szanyi József tíz év óta ott lakó honfitársunk feleségét és két gyermekét is. Ezenkívül, mint a clevelandi „Magyar Hirmondó“ írja, még három magyar ember és egy szegény asszony veszték el a viharban, a kik közül az

utóbbi alig két hónappal ezelőtt vándorolt ki Magyarországból. Ezek: Szabó János, B. Ráti Ferencz, Bara József és Szanyi P. Jánosné. Mind a négy Beregmegyébe, Nagy-Dobronyba való.

A vértanu tábornok özvegye. Gróf Vécsey Károly, az aradi vértanu özvegyét, született Diffand Karolinát a mult hétfőn temették el Zsombolyán nagy részvét mellett. A gyászszertartást Csicsáky pápai kamarás végezte hat lelkész segédlete mellett. A szertartás után Bertalan tanár megható gyászbeszédet mondott. A Diffand-család kriptájába temették el a vértanu özvegyét, ki még életében kifejezte amaz óhaját, hogy halála után férje holttestét szállítsák el Zsombolyára. Vécseyné leánya most értékes adományokat küld az aradi ereklyemuzeumnak, köztük sok történelmi becsü levél és irat lesz, valamint az a kés is, melyet akkor vettek ki a vértanu tábornok zsebéből, mikor már a bitó alatt állott.

Meggyilkolt földbirtokos. Kis-Rákócz ugoesamegyei községben Fedincey János földbirtokost két oláh munkás, Tadarics János és László, éjnek idején a saját udvarán leteperete, az egyik fojtogatta, a másik pedig markolatig döfte bele kését. A szerencsétlen földbirtokos még a gyilkosok keze között kiszenvedett. A két oláh munkás bosszúból követte el a gyilkosságot.

A szerb nyelvű hitoktatás helybenhagyása Szegeden. Szeged város közgyűlésén nagy megütközést keltett Wlassics miniszter újabb rendelete, melyben visszavonva korábbi rendelkezését, kimondja, hogy a szegedi iskolákban a görög-keleti hitoktatás szerbül is történhetik. A plébános e héten meg is kezdi a félbeszakított tanítást. Ezzel szemben a város közgyűlése elvetette a tanács javaslatát, hogy a miniszter döntését bevárják s elfogadta azt az indítványt, hogy a szerb hitoktató eljárása rosszaltassék és a szerb hitközség városi segélye megvonassék.

Takács-bankók Szentesen. Szentesen minap a kir. adóhivatalnál Reis kereskedő hamis százassal akart fizetni. Azonnal kérdőre vonták, de ő urát tudta adni a százassnak és Dékány Ferenczet nevezte meg, aki nála aznap reggel a kérdéses százast adta Reisknak, de azt mondja, hogy — nem tudja kitől kapta, honnan került hozzá. Ez az eset rendkívüli feltűnést keltett, mások is utána néztek nincsenek náluk hamis százass s a tegnapi napon még öt darab százassról állapították meg, hogy hamis. Hír szerint a nyomok mind egy irányban vezetnek.

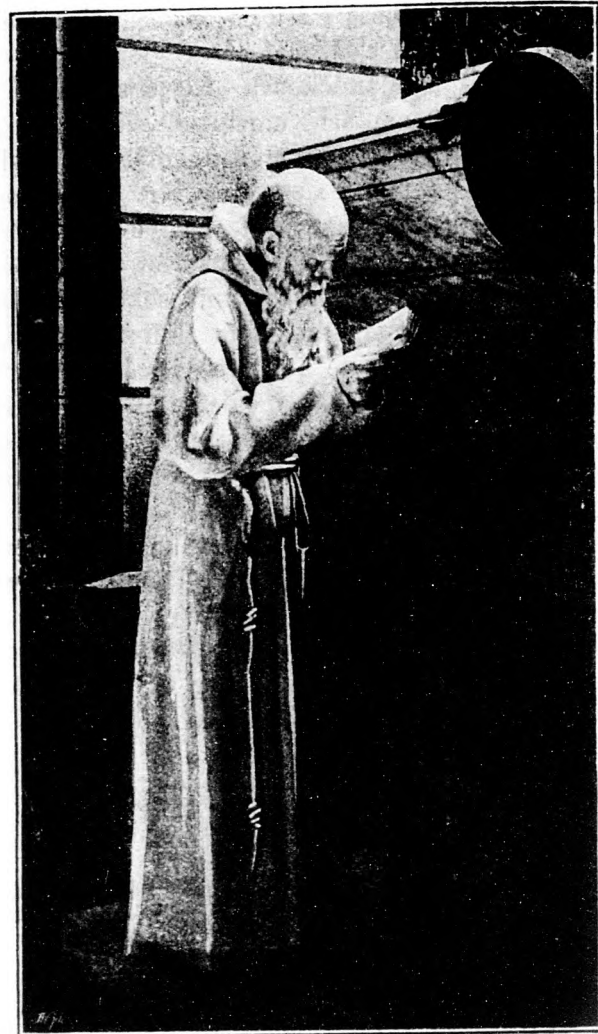
A vasborona áldozata. Bács-Bresztovácson nagy szerencsétlenség történt. Kühner Antal ottani parasztgazda lovakkal vontatta a földön vasfogu boronáját. A tüzes lovak valamitől megijedtek és vad futásnak eredtek. Kühnert, ki valószínűleg a lovak előtt állt, magukkal ragadták s a boldogtalan ember a vasfogu borona alá került, melynek fogai mélyen behatoltak testébe. Az arczezal lefelé bukott embert három kilométernyire magukkal vonták a megbokrosodott lovak. Arcza felismerhe-

tetlenségig eltorzult. Az egyik szeme kiugrott, orra és álkapcsa leszakadt, altestén pedig számos sebtátong. Igen valószínű, hogy a legnagyobb sérüléseket akkor kapta, midőn a vasuti sineken vonszolták át a lovak.

Megőrült házfőnök. A pécsi ferenczrendi szerzetesek házfőnöke, Angyán Aurél, a ki még csak 36 éves fiatal lelkész, elméjében megzavarodott s be szállították a közkórházba, ahol egyre sirt, azt hajtogatva, hogy a pápa őt kitagadta, mert nem méltó fia Krisztusnak. Angyán már egy hét óta egyre sirt és alig evett valamit. Rendtársai még biznak felgyógyulásában. Öt év óta állt a pécsi rendház élén, a hová Zágrábból tették át.

Kis embernek nagy baja. Egy esslingeni öreg esztergályos, — Heller Hugó a neve — levelet irt a német császárnak. Ebben a levélben elmondja mindazt a sok keserőséget, fájdalmat, szenvedést, amely fölgyult az ő egyszerű lelkében. A katonafiát elvitték a khinai háboruba s ott agyonlövették, mert nem volt eléggé kegyetlen a fölkelőkkel szemben s ezt engedetlenségnek vették a tisztjei. S most elérvult a szegény öreg. Megirta panaszos levelét az ország parancsolójának s nagy bajával ekképp fakad ki:

Elvitték a fiamat katonának s magam maradtam a műhelyemben, szegény, összetört, öreg ember; senki se kérdezte: hogyan boldogulok nélküle? Elvitték Kinába, háboruba a fiamat s nem kérdezték: megengedem-e? Vagy akar-e menni? Kié az én fiam? nem az enyém, az apáé, aki életet adott neki, aki fölnevelte sok áldozattal? S nem ő maga-magáé-e a fiu, aki pályát választott, dolgozott, szeretett és boldog, nyugodalmas, munkás életre törekedett? És mégis elvitték. És mi végre?

AZ ÖRÖK IMA.

„KELJ FEL, ÉDES MAMA!”

Hogy a császár, néhány spekuláns és liferáns gazdagabb legyen... Megölték a fiamat. Nem az ellenség, ki ellen harczba vitték, megölték azok, akikkel együtt küzdött a császár parancsára. Mi lesz most velem? Ki gondoskodik rólam, ha egészen kidülök a munkaasztal mellől? Ki adja vissza gyermekeimet? Ki bünhődik az ártatlanul kiontott véért? Ha egy csirkémet megöli valaki, pörbe foghatom, aki a fiamat megölette, az nem bünhődik?... Ha nem tudod, mit jelent az, mikor egy családnak a szemefényét, gyermekét elragadják, küld el egy fiadat a csatába, s ha nem tudod, mi az: csatában lenni, menj el magad is Kinába, állj be a csatasorba. Különben is égbekiáltó bűn, hogy a vágóhidra küldesz a magad érdekében sok ezer katonát s míg azok elvérzenek és boldogtalanlanná teszik hátrahagyott családjukat, te magad itthon maradsz és szónokolsz és ünnepeleted magadat.

AZ ATYA SIRJÁNÁL.

Szegény jó öreg! Mit tudja ő, hogy micsoda unezlányi csekélység az ő nagy baja tengersok másé mellett s hogy a hatalmas császár egy tapodtat sem tehetne a maga utján, ha minden kis ember gondját a vállára venné.

Kirabolt templom. Temesvár mellett Dezest község román templomába mult héten ismeretlen tettesek törtek be. A templom pénztárát, amelyben 50.000 korona értékű papírok voltak ideiglenesen elhelyezve, ellopták.

A tábornok sebei. Nem mindennapi dolog, hogy egy tábornok megsebesüljön s már csak ezért is nem olyan könnyű megmondani, hogy számban kifejezve, mennyit jelent az, ha egy tábornok megsebesül. Most véletlenül van rá alkalom. A Róma közelében történt vasuti szerencsétlenség egyik sebesültje ugyanis Boussin belga tábornok, aki tegnap került ki a kórházból s hatszázötvenezer lirát követel kártérítésként a vasuti társaságtól. A társaság azonban drágálja a flastron árat s mind neki, mind pedig a többi sebesültnek, kik összesen huszonnégy milliót kérnek, csak a követelt összeg felét akarja megadni.

GAZDASÁGI DOLGOK.

A borju felnevelése.

Akármilyen jó tehéntől is ered a borju, ha azt nem okszerűen neveljük fel, hasznos marha nem lesz belőle.

Ami a borju okszerű és czélszerű felnevelését illeti, itt elsősorban a szoptatás, etetés és itatás kérdésével kell tisztában lennünk, másodsorban az elválasztás idejét és a rugott borju táplálását kell tudnunk.

A szopós borjunak legfontosabb követelménye, hogy jó és elegendő teje legyen. Jó és elég teje pedig csakis a jól takarmányozott tehénnek lehet. Első dolog tehát, hogy a borjas tehenet tápdus takarmánnyal etessük, akár kiszopatjuk a tehen tejét, akár azt kifejve, itatjuk a borjuval. Mindkét esetben azonban legjobb, ha a borjut elkülönítjük anyjától, azaz külön rekesztékbe zárjuk s naponta 3—4-szer bocsátjuk szopásra, vagy itatjuk, frissen fejt tejjel.

Ugy szoptatásnál, mint itatásnál annyi tejet adjunk a borjunak, amennyit önszántából jóízűen meginni képes. Tulsok tej azonban könnyen meg is érthet neki, azért jó lesz tudnunk azt, hogy pl. a

„OTT FENN TALÁLKOZUNK.“

kisebb magyarfajta borju az első hetekben 4—5, a nyugati fajta 6—7 litert; később a 3—4-ik hétben a magyar 6—7 s a tarka 8—9 litert tud jóízűen meginni naponta.

A szoptatási idő legalább 2—2½ hónapig tartson, azontul 3—4 hónapos korig is tejen él ugyan a borju, de emellett lassankint egészen az elválasztásig, fokozatosan több és több jó szénát, zabot adjunk neki, mit legjobb a rekesztékben felállított kis vályuban állandóan előtte tartani, kevés só és — amit el ne feledjük — viz kíséretében.

Már a 3 hetes borju elé is czélszerű aprószálu szénát és zuzott zabot tenni, mert ha ilyen van előtte, gyorsabban hozzászokik az evéshez, önállóbb lesz és fejlődni is gyorsabban fejlődik.

Az elválasztásra a borjut a széna és zab adagjának fokozatos növelésével készítjük elő. Ezzel szemben napjában mindig kevesebb és kevesebbszer szoptatunk, míg végre egészen beszüntetjük azt. Főleg az elválasztás első napjaiban ne feledkezzünk meg jó sok friss vizet adni a borjunak, továbbá darabos kőstöt tegyünk elébe, hogy nyálhasson.

A takarmányt ne sajnáljuk tőle és ennek mennyisége és minősége mellett a tisztántartásra is nagy gondunk legyen, a mely a borju disztlésének egyik leglényegesebb követelménye.

A választott vagy rugótt borju további nevelésénél az eddig elmondottak közül a további jó táplálás, mozgás, tisztántartás kell, hogy általánosságban vezérelvünk legyen, de ezek mellett ne hagyjuk figyelmen kívül a czélt, a melyre a marhát tenyészteni akarjuk. Erről és a növendékmarha másnemű gondozásáról a jövőben bővebben elmondunk egyet-mást. —gh—

A mezei egerek irtása.

Az ideai meglehetősen száraz nyárutó és őszen kívül kedvezett a mezei egerek és poczkok elszaporodásának, van is belőlük mindenfelé bőven; azért nem lesz érdektelen, ha az azok elleni védekezésről, illetve irtásokról elmondunk egy-két tudnivalót. A védekezés elsősorban azoknak az állatoknak a kimeléséből áll, a melyek az egerek elleneségei. Ezek közé tartoznak a madarak közül: a vérese, egerész-ölyű, bagoly, örgébics, vetési és fekete varju, az emlősök közt: a cziezkány, menyét, nyest, görény, róka. Ezeket tehát — a hol az egerek elszaporodtak — ne üldözzük, mert ők azok legjobb pusztítói. Az embernek magának is be kell azonban avatkoznia az irtásba, a melyet megtehet 1. az egerek agyonveretése által, 2. egérfogók felállítása, 3. mérgezés által. Az egerek agyonveretése legjobban szántáskor megyen. Az egér 4—5 hüvelyknyire fészkelvén a földben, az eke által kifordítatik s ilyenkor nincs egyéb hátra, minthogy a munkás a kifordított egeret azonnal agyonüsse s

ha a fészkekben fiak vannak, azokat agyontiporja. A hol kevés az egér, ott a gazda vagy a szántóember maga is végezhet velök, de a hol sok van, ott legjobb a szántó után még gyerekeket is járatni, a kiknek amugy is kedves foglalkozásuk az egérpusztítás. Ez a mód a legbiztosabb az egerek irtására.

Az egérfogók felállítása csakis kis helyen, pl. kertben indokolt. Hogy az egérfogó milyen legyen, a sok jobb és rosszabb minta közül legjobban ajánlható az u. n. hohenheimi egérfogó; egyszerű facső, melynek egyik nyílása csak olyan tág, hogy azon az egér a fogóba behatolhasson, míg a másik anynyira szűk, hogy azon át az egér ki nem bujhat. A fogókészülék itt a rugóba végződő drót végén

BOXER-BÜNTETÉS.

lógó karikából áll, a mely olyan nagy, mint a fecske átmérője. Ezeket az egérfogókat felszerelve az egérlyukak bejáróiba helyezük, olyformán, hogy az egér abba belebujhasson, a hol is a zsineget, mely a rugót megfeszíti, elrágja s ez által ott fogva marad.

Egérfogót azon a területen, a honnan az egeret kiirtani akarjuk, minden lyukba kell tennünk, ellenkező esetben pusztításunk nem sokat fog érni. A fogókra egy ember vagy fiu vigyáz fel, egyszerre 100—150 re is.

Az egerek irtásának további módja a mérgezés. Legtöbbsnyire foszfort és sztrichnint alkalmaznak erre a czélra és pedig vagy pilulák alakjában, melyeket az egérlyukakba teszünk be, vagy pépnek készítve, a mikor a pépbe szalmát mártva azt tesz-

szük az egérlyukakba. Utóbbi házilag is készíthető olyformán, hogy 100 rész rozslisztre 150 rész vizet véve, ezt péppé kavarjuk és ebbe 1 rész foszfort keverünk be.

Sztrichninmérget nálunk ritkábban alkalmaznak egérintási czélokra, de a külföldön, különösen Szászországban, jó eredménnyel használják, úgy, hogy buzát vagy zabot áztatnak sztrichninbe, a melyet gyógyszerárakban árusítanak s a melylyel a pusztítás úgy történik, mint a pilulákkal.

A mérgezéseknél azoknak, a kik avval bánnak, a mérge veszedelmes voltánál fogva nem lehet eléggé ajánlani az óvatosságot.

A mi egyes helyeken a követendő irtási módokat illeti, elsősorban az egerek agyonveretése ajánlható s csak ha a körülmények kényszerítenek, akkor mérgezzünk, vagy fogdossuk az egereket. Az irtás legsikeresebb ideje a késő őszi és a korai tavasz, különösen a foszformérgezésnél, a melyet csakis ilyenkor tanácsos alkalmazni.

Gyümölcsfáink megvédése a fagykárok ellen.

A fagy igen veszedelmes ellensége a gyümölcsfáknak egyáltalán, különösen pedig a fiatal fácskáknak. Romboló hatása abban nyilvánul, hogy a farostok a hőmérséklet változásával kisebb-nagyobb mérvben megszűnnek működésüket teljesíteni, vagyis elhalnak.

A fagykárok ellen legbiztosabb óvszer tehát a hőmérséklet változhatóságának megakadályozása, mit különösen a fiatal fácskáknál, azok törzsének fenyőgalyak, nád vagy szalmatakarók, gyékények, rongydarabok s ehhez hasonló tárgyakkal való be-
kötözése által érhetünk el.

Jó védőszernek bizonyult továbbá a fagykárok ellen a fáknak mézszel való bekenése is. Alkalmazása olesó s emellett több czélt szolgál, amennyiben nemcsak mint védő-, de egyuttal mentő- és ellentállószernek is megfelel, az állati élősdiék, továbbá a naptüzés behatása ellen. A méz alkalmazása vízben feloldott nem egészen híg máz alakjában történik, melylyel a fák törzseit bevonjuk.

Czélszerű a mézbe — az eső lemosása ellen — kevés enyvot vagy ami még jobb, vért tenni.

Ezen mézstej alkalmazásának kivitelére legkedvezőbb az őszi.

Bekenés előtt a régibb fák elhalt kérgéit, továbbá az ott lévő moh és zuzmót sodronykefék segítségével eltávolítjuk s napos száraz időben kenjük be a mézstejjel a fákat. A bemeszelt fák, habár sok ember szemét bántják is, de a méznek, különösen télen a fagy és nyáron az erős naptüzés elleni specziális hatásánál fogva alkalmazása jó eredménnyel jár.

MULATTATÓ.

Halottak napján.

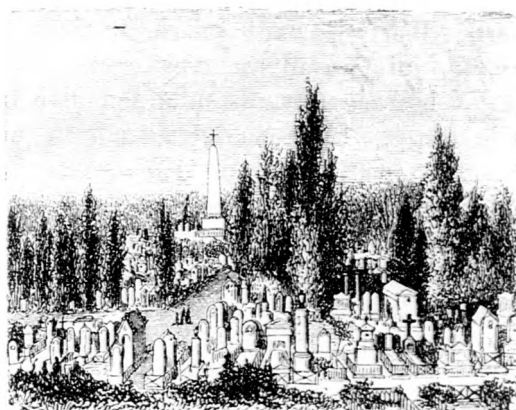
— 1900. —

Irta: Székely Baka.

*Mindenki ünnepel, — ti is ünnepeltek
Pihenő halottak, hamradó porszemek.
Köztetek sokra jut áldás, — sokra átok, —
Mégis minden évben sor kerül reátok.*

*Mikor már hullanak a sárga levelek,
Hogy messze szórják a fagyos, hideg szelek,
A mulandóságnak hirnökeit látva,
Számítgatni kezdjük, hogy: mennyi van hátra?...
A természet megfagy, a virág megdermed,
— A szívtelen végzet — nem ismer kegyelmet.
Viharos szelekre egy-egy vén tölgy kidől...
S emlékezni tanít elhunyt kedvesekről:
Egyik apját veszté, másik a testvérét,
— Nem látni az árvák sorának a végét —
A kik eljönnek ma egy-egy sírhalomhoz;
Egyik mécsét gyújt fel, másik virágot hoz.*

*Halottak napja van, az emlék ünnepe,
Melyet híven tart az élők kegyelme.
Leszedik a földnek utolsó virágját,
A gazdag, a szegény, ma **nektek** világít...
Temetőbe jövünk igaz kegyelemből,
...Lelketek ránk tekint a magas egekből,
S míg sírhalmotoknál mi enyhülést kérünk:
Ti az Ur trónjánál imádkoztok...**értünk.***

Apróságok.

Megszólalt siketnéma. Nagyváradon mindenki ismeri azt a kopott öregembert, aki naphosszat jár portáról-portára alamizsnáért, kenyérért. Három katonai érdemjel díszíti az öreg mellét. Katona volt, Königgrätznél vitézül hadakozott a négyes huszárok regimentjében. Egy rohamnál leesett a nyeregből, a lova pedig rátaposott a hátára. Azóta nyomorék volt és csak homályos jelekkel tudta megértetni magát. Horváth I. Péter, — ez a neve az öregnek — a minap délután a vasuti állomás felé ballagott a botjára támaszkodva. Amint a szekérunton át akart botorkálni, egy kétfogatu bérkoesi robogott el mellette. Az öreg nem vette észre, a rud a vállát horzsolta. Horváth I. Péter pedig rémülten ugrott odább. És megszólalt:

— Jézus Máriám! — azt mondta.

Az agg siketnéma, kinek az ijedtség adta vissza a hangját, azóta újra beszél. Gyöngye elhaló hangon, de érthetően beszél. És áldja a teremtőt, hálálkodik, sir, nem tud betelni az örömeivel.

Jip, a kolduló kutya. New-York legnevezetesebb kutyája Jip. Mindenki ismeri. Koldul, de nem magának. Hátán egy kis gyűjtőszekrényke van ezzel a felirással:

Adjatok valamit a gyermek-
kórház szegény kis betegei
számára.

Az elegáns részeken jár Jip és nagyon eredményes a koldulása. Hét esztendősen kolduló pályáján azonban a minap volt a legnagyobb sikere. Egy hét alatt huszonötezer dollárt gyűjtött. A bankban, ahová a pénzt elvitte, ugyancsak megdicsérték. Nem győzték simogatni a bank emberei, a míg a pénztáros a nyugtatványt kiállította és a szekrénykébe be nem zárta. Jip aztán vigan esaholva sietett a kórházba. Minden hét végén tudnillik a bankba viszi Jip az összekoldult pénzt.

Mekkorák a fejedelmek? Mert a fejedelmek sem mind egyformák; ki kisebb, ki nagyobb, éppen úgy, mint más közönséges emberfia. A velszi herceg magasságát például öt láb kilenc hüvelykre becsüli az, aki csak fényképről ismeri. Pedig hát a látszat csal, mert Albert Edward velszi herceg sokkal alacsonyabb, mint amilyen magasnak a fénykép mutatja. A herceg ugyanis rendesen ülve fotografáltatja le magát, vagy pedig zsámolyra áll. Így aztán könnyű nagynak lenni. Még a velszi hercegnél is kisebb II. Miklós orosz császár, sőt a legkisebb a fejedelmek között. A legmagasabb uralkodó II. Oszkár svéd király, aki hat lábánál is magasabb. De a görög trónörökösnek sem kell szégyenkeznie, mert ő is csaknem akkora, mint II. Oszkár, ellenben Károly dán herceg egy hüvelykkel kisebb a svéd királynál. A portugál király középtermetű, ellenben

majdnem 150 kilogrammot nyom. Az angol királynő szintén a kistermetűek közé tartozik.

A khinai csók. Mégis csak furesza nép ez a khinai. Csak lapos kanállal s fapácikákkal esznek, képesek a madárfészkeket és a haluszonyokat megemészteni s az igazi húst még hirtől sem ismerik. És ami fő, a csókot megvetik, megátkozzák. Még azt is mondják, hogy utálatos és nevetséges csokolódnia. Megfoghatatlan, hogy mi jót talál ebben az európai ember. Őnáluk elegendő, ha a csokolóldzó a kezüket a mellükig emelik, azután eltakarják arcukat és pár barátságos szót váltanak. Ez náluk a legnagyobb szerelem kifejezése. A kínai doktorok ugyanis kisütötték, hogy az európai csók veszedelmes az egészségre, mert előmozdítja a bacillusok terjedését.

A d o m á k.

Utoljára.

Nagybácsi: És csakugyan utoljára kéred tőlem ezt a husz forintot?

Diák: Ezt a husz forintot utoljára.

(Borsszem Jankó.)

Taktika.

Bandi engedélyt kér arra, hogy horgászhasson: — Ugy-e, az édes mama nem akarja, hogy szófogadatlan legyek és megengedi, hogy horgászhaszak?

Főgond.

— Olvasta? Kanadában egy nő hat hétig aludt egyfolytában.

— Hortyogott?

— Azt nem tudom, de azt olvastam, hogy csak egyszer szólalt meg.

— És mit mondott?

— Azt kérdezte, hogy rendben van-e a főköltője.

Gyermekéjszárás.

— Nagymama, nagyit a te szemüveged?

— Igen, fiam.

— Akkor, kérlek, vedd le, mikor a kuglófot vágod!

(Mátyás Diák.)

Mezőgazdák figyelmébe!

Elismert kitűnő hazai gyártmány!
1600 gőzcséplőkészlet üzemben!

CZIM:
ELSŐ MAGYAR
gazdasági gépgyár
RÉSZVÉNYTÁRSULAT,
BUDAPESTEN,
KÜLSŐ VÁCZI-UT 7. SZÁM.

Gőzcséplőkészletek ≡

2 1/2, 3 1/2, 4, 4 1/2, 6, 8, 10, 12 lóerejűek.

MAGÁNJÁRÓK
(uti mozdonyok.)

Kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni, készséggel adunk kimerítő és felvilágosító választ.

Arjegyzék kívánatra díjmentesen küldetik.

Képeinkhez.

„Kelj fel édes mama!“ Az atya sirjánál. „Ott fenn találkozunk!“ Az örök ima. Hallottak napja közeledvén, nem adhatunk gyönyörűbb, lélekemelőbb képeket kedves olvasóinknak, mint a híres genuai temető négy siremlékének rajzát. Olyan meghatók ezek és oly szívhezszólóan vannak kifaragva, hogy az idegen, aki sohasem járt Olaszországba, szinte vágyik megnézni azt a helyet, ahol ily szép siremlékek vannak. Ott van a kis árva, költögeti az édesanyját: „kelj fel édes mama!“ A másik meg az édes apja sirjánál zokog. Az öreg barát ott áll és örök időnkig mintha imádkozna, pedig hallgat a néma kőszobor. És végül a szerető szívek ölelkeznek, a hit szavait rebegve: „ott fenn találkozunk!“.

melyben annyi a paprika, hogy csak a magyar ember eszi jóízűen, a német sógor beteg lenne tőle. Így főzik tehát a híres gulyást, amint képünkön látható.

Pótlórejtvény.

— ap.	— ép.
— z.	— éz.
— ap.	— ar.
— ör.	— nya.
— r.	— uha.
— ozs.	— g.
— ó.	— ók.
— ása.	— rsó.
— pa.	— ar.
— énz.	— ét.
— r.	— rany.

GULYÁSFŐZÉS AZ ALFÖLDÖN.

Csendesen nyugvó halottak, ti csak pihenjétek! mi imádkozunk érettetek és virágot hintve sirotokra, mécesot gyujtunk a ti emléknapotokon halottak napján.

Boxer-büntetés. A Kelet-Ázsiában folyó harc, mely a Khinában legyilkolt keresztények miatt tört ki, igen sok véráldozatba került. A lázadás kitörésében legelől a boxerek, vagyis a khinai összeesküvők voltak. A khinai kormány erélyesen lépett fel ellenük, de a császárné elrontotta a dolgot, mert a boxerek pártjára állott és még biztatta az idegenek kiirtására, azért foly a harc most Khinában annyi idő óta. Mai képünkön egy megbüntetett boxert mutatunk be, amint a nyakát kalodába szorították.

Gulyásfőzés az Alföldön. A magyar Alföldön, mikor a szarvasmarhák eladása véget vásárra gyűlnek össze az emberek, a vásártérről szinte el nem maradhat a fő magyar étel: a gulyás. Mai képünkön fényképfölvétel után mutatjuk be a gulyásfőzést,

A hiányjelek helyébe egy-egy betűt kell tenni, hogy helyes szavak képződjenek és ezeknek kezdő betűiből a „Független Ujság“ egy ajándékának a neve jöjjön ki.

A megfejtők között egy regénykötetet fogunk kisorsolni. Megfejtési határidő november hó 3.

A „Független Ujság“ 42. számában közölt talány megfejtése:

9	13	3	23	19
19	20	1	10	15
4	5	25	14	17
11	24	16	6	8
22	3	21	12	7

Helyesen fejtették meg: Bartha Istvánné, Komlói Julia, Békefi Róza, Smida János, Eskütt György, Baráth János.

A sorshuzásnál Smida János 1. számú pályáór (Tr. Tepla) neve jött ki elsőnek, kinek a kítüzött jutalomdíj gyanánt Péterfi Tamás „Közös sors“ című eredeti székely regényét küldöttük meg.

LEVELES-SZEKRÉNY.

Eröss I. urnak. Az alomszükséglet egy napra lónak 2-3 kg., szarvasmarhának (télen) 2-5-4-5 kg., juhok 0-1-0-3 kg. és sertésnek 1-0-2-0 kg. általában. — Erdélyi gazda. Ha komlókeretet akar alapítani, minthogy az 10 sőt 15 évig is megtartja termőképességét, külön körülkerített helyet kell adni neki. A kijelölt térséget első sorban is 3-4 lábnyi mélységig felforgatni s egyúttal holdjára 600-800 mázsa ganajt számítva megtrágyázni szükséges. Rá következő tavasszal boronálnunk és hengerezünk s az így elkészített talajba 1-20-1-80 m.-nyi távolságra ültetjük el a komlótőkét. — Tamási József urnak. Ha szőlőjét műtrágyával trágyázni akarja, erre legalkalmasabb, — homoki szőlőről lévén szó, — ha légenysavas káliból 200 kg., kénsavas amoniumból 100 kg. és mészsüperfoszfátból 400 kg., összesen 700 kg.-ot vesz és hint el egy kat. holdra. — V. G. urnak. Belényes. A kértett czime következő: Bienenstock József, VII. Kerepesi-ut 34. — Arián K. urnak. Rövidítve hozzuk. Kisgazdáknak való, gyakorlati cikket kérünk.

A „Független Ujság” szerkesztésére felügyel:

RUBINEK GYULA,

a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének titkára.

Budapesti piaczi árak.

Budapest, 1900. október 27-én.

Gabona. (Árak métermázsánként értendők.) Buza 17-60-15-70 K. Rozs 13-40 K-tól 13-65 K-ig. Árpa 10-80 K-tól 11-40 K-ig, jobb minőségű 14-50 K-tól 15-50 K-ig. Zab 11-60 K. Tengeri 12-40 K.

Liszt ára 100 kg.-ként.

Sz.	0	1	2	3	4	5	6	7	8
K	26-30	27-90	23-50	22-20	22-10	20-20	18-80	16-00	11-90

Buzakorpa finom 8-60 K, durva 8-80 K.

Egyéb magvak: mák 30-60 K 1 q., bab fehér nagyszemű 14-20 K, aprószemű 12-18 K, tarka 12-20 K, lencse 34-56 K, borsó héjas 20-24 K, lóhere 136-153 K, lucerna 88-96 K, baltacím 24-26 K.

Takarmányvásár. Réti széna 360-600 fillér, muhar 440-500 fillér, zsupszalma 260-280 fillér, alomszalma 280-310 fillér.

Juhvásár. Belföldi hizlalt ürű 38-48 K.

Sertésvásár. Elsőrendű 320-380 kg. nehéz 97-98 fillér, 280-300 kg.-mos 97-98 fillér, öreg 300 kg.-on tuli 99-95 fillér, szerb 90-96 fillér.

Marhavásár. Következő árak jegyeztettek: Hizott magyar ökör jobb minőségű 66-74-, közepminőségű 54-64-, alárendelt minőségű magyar ökör 44-52-, jobb minőségű magyar és tarka tehén 46-64-00, magyar tehén közepminőségű 46-64-00, alárendelt minőségű magyar és tarka tehén 46-64-00, szerbiai ökör jobb minőségű 50-60-, kivitel --, közepminőségű 36-46-, szerbiai bika 44-64-, szerbiai bivaly 30-44-, kiv. 50- koronáig métermázsánként élőszuliban élő borjú 66-88 K.

Budapesti központi vásárcsarnok árai.

Baromfivásár. Tyuk páronként 2-40-2-50 K, csirke 1-10-1-40 K, kappan hizott 0-00 K.-0-00 K. Rucza 4-00-5-00 K. Lud hizott 10-12 K. Pulyka sovány 4-5 K.

Tojás alföldi 66-68 K, erdélyi 64-66 K, ládánként. Tea, tojás 100 drb 5-00-5-30 K.

Tejtermékek. Teavaj 1-60-2-00, tejföl 56-60 fillér literenként, főzővaj 1-00-1-40 K, tehénturó 10-20 fillér kg.-ként.

Zöldség. Sárgarépa 100 kötés K. 0-00-0-00 1 q 0-00-0-00, Petrezselyem 100 kötés 0-00-0-00, 1 q 0-00-0-00, zeller 100 drb 1-40-2-20, karalábé 1-40-2-00, vöröshagyma 100 kötés 8-9-, 1 q 50-90-, foghagyma 16-28-, vörösrépa 100 drb 1-00-1-60, fehérrépa, fejeskáposzta 8-12-, kelkáposzta 100 drb 1-60-2-40, vöröskáposzta 8-14-, fejesaláta 1-80-2-00, kötött saláta 1-00-1-80, burgonya rózsa 1 q 3-40-3-60, sárga 3-20-4-00.

A NAGY KRACH!!

New-York és London az európai szárazföldet sem hagyták kiméltetlenül és így nagy ezüst-áru-gyár kényszerítve lón egész készletét a munkásoknak nagyon csak ly megértése ellenében eladni. En vagyok felhatalmazva ezen megbízás keresztülvételére. Ennélfogva mindenkinek megküldöm a következő tárgyakat csupán frt. 6.60 megtérítése ellen és pedig:

- 6 drb legfin. asztali kést valódi angol pengével,
- 6 drb amer. szabadalm. ezüst-villát egy darabban,
- 6 drb amerikai szabadalmazott ezüst evő-kanalat,
- 12 drb amerikai szabadalmazott ezüst kávék kanalat,
- 1 drb amerikai szabadalmazott ezüst-levesmerőt,
- 1 drb amerikai szabadalmazott ezüst-tejmerőt,
- 6 drb angol Victoria-alsó-tálcát,
- 2 drb feltűnést keltő asztali gyertyatartó,
- 1 drb theaszűrőt,
- 1 drb legfinomabb cukorszűrőt.

42 darab összesen csak 6 frt 60 kr.

A fenti összes 12 tárgy ezelőtt 40 frtba került és most ezek frt 6.60 minimális áron kaphatók. — Az amerikai szabadalmazott ezüst teljesen fehér érc, mely az ezüst színt 25 évig megtartja a miért jóállás vállalattal. A legjobb bizonyíték, hogy ezen hirdetés nem szédélgesen

alapul, mely szerint ezennel nyilvánosan kötelezem magamat, mindenkinek, akinek az áru meg nem felel, az összeget minden akadály nélkül visszatéríteni; és senki se mulassza el ezen kedvező alkalmat, hogy ezen díszgarnitúrát megnézzze, mely pompás

nász- és alkalmi ajándék

ajándékol minden jobb háztartás részére kiválóan alkalmas. Kapható csupán:

HIRSCHBERG A.

szabad. amer. ezüstkivitelű áruház
Wien, II., Rembrandtstrasse 19/6.

Széküldés a vidékre utánvétellel, vagy az összeg előleges beküldésével. Tisztító por fozzá 10 kr. Csak a mellékelt védjeggyel valódi (egészségi árcs.)

Kíváncs az elismerő iratkból:

Az első küldeményemmel nagyon meg vagyok elégedve, kérek még egy garnitúrát.

Kalocsa.

Majorosy János, kanonok.

A küldeményt vettem s nagyon meg vagyok elégedve, kérek még egy küldeményt 6 frt 60 kr-ért.

Kolozsvár.

Bánffy báró ő exczell.

Becses evőeszköz-küldeményét megkaptam, melylyel nagyon meg vagyok elégedve és kérem, még egy olyan garnitúrát, 44 drb amerikai szab. ezüstből utánv. küldeni.

Bozovics, Kr.-Szűrény.

Keresztes S. főszolgabíró.

Készpénz kölcsön

földbirtokokra és házakra

a valódi becsérték háromnegyed részéig 20-60 évi törlesztésre. Birtokos fölmondhat

bármikor, pénztinteztet ellenben nem.

Lebonyolítás 14 nap alatt.

Konvertálás bélyeg- és illetékmentes.

Semmi előleges költség.

Beküldendő osakis telekkönyvi kivonat és kataszteri birtokiv-másolat.

Ingatlan- és Jelzálog-Forgalmi-Intézet,

Budapest, VI., Váci-körút 39.

A hatóságok és a legtekintélyesebb földbirtokosok által is ajánlott intézetünk tíz évi fennállása óta 50.000.000 frnyit kölcsönt szavatolt meg.

Olcsón eladó!

12 darab emdeni faj lúd, 5 darab 2 éves tojó és gunár darabonként 10 korona, 7 darab idej kelésű tojó és gunár darabonként 7 korona. A ludak igen szépen fejlettek. Megkeresések

Gyenes József

tanító úrhoz intézendők

554

Szolnok, Batthyányi-utca 13. sz.

1899. évi forgalom: 26,480 bál.
Felhivjuk
a t. cz. gazdaközönség
figyelmét
a budapesti
gyapju-aukeziókra

melyek az év folyamán több sorozatban, nevezetesen július és szeptember hónapokban tartatnak meg.

Az aukeziókra felküldött és „Gyapjuárverési vállalat Budapest, Dunaparti teherpályaudvar” címzett gyapjuküldemények a M. A. V. összes vonalain tetemes díjkedvezményben, valamint ingyen raktározásban részesülnek. Bejelentéseket elfogad és mindennemű felvilágosítással szolgál:

Gyapjuárverési vállalat

HELLER M. S Társa

Budapest, V., Erzsébet-tér 13. sz.

ALFA SEPARATOR (RÉSZVÉNY-
TÁRSASÁG)
 vezélt **PFANHAUSER**
ALFA-SEPARATOROK (LEFÖLŐZŐ-GÉPEK)
 MINDENMŰ TEJGAZDASÁGI ESZKÖZÖK.
 Tejgazdasági telepek teljes felszerelése.
 * BUDAPEST *
 V., Báthory-utca 4. szám.

ŐSZI VETŐMAGSZÜKSÉGLETÜNK BESZERZÉSE VÉGETT

forduljunk a

MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETÉHEZ, Budapest,

V., Alkotmány-utca 31.

Szuperfoszfátot, kénsavas-kálit, kénsavas-ammont,

Kovasavas-kálit, (dohánytrágyázásra)

Chilisalétromot, Kainitot,

40%-os kálitrágyasót

és egyéb műtrágyaféléket elismert kitűnő minőségben legolcsóbban szállít a

„HUNGÁRIA“

műtrágya, kénsav és vegyi-ipar részvénytársaság

BUDAPEST, V., FÜRDŐ-UTCZA 8.